

GELUKKIG GESCHIEDEN

GELUKKIG GESCHEIDEN

EMOTIONELE EN JURIDISCHE WEGWIJZER

Kaat Schaubroeck

Inhoud

Vooraf	9
Inleiding: gelukkig gescheiden?	11
Een coach op een wit paard	12
Goed genoeg scheiden	13
Wetten en de verdeling van een keuken	14
Deel 1 Gesprekken in Hotel Romantiek	17
<i>Wat je moet weten (en vragen) als je je engageert in de liefde</i>	19
Ja, ik wil. Maar wat precies?	20
Grote verwachtingen, vage afspraken	21
Het meest intieme wat je met elkaar kunt doen	22
13 redenen voor een strandwandeling	24
<i>Trouwen of samenwonen: hoe gaan we dat regelen?</i>	29
Het huwelijk	29
Wettelijk samenwonen	35
Feitelijk samenwonen	37
Naar een notaris, advocaat of bemiddelaar?	37
Deel 2 De koek is op (en andere slechte zinnen)	39
<i>Aankondigen dat je wilt weggaan</i>	41
Hoe zal ik het zeggen?	41
Het verlies van je nest	44
Rouwen om iemand die er nog is	45
Een breuk of een barst?	46
Vrienden en suikerwafels	47
<i>Tijdelijk uit elkaar: hoe gaan we dat regelen?</i>	49
Bij een huwelijk	49
Als je (wettelijk of feitelijk) samenwoont	51
Bij de bemiddelaar	52

Deel 3 Op zoek naar de ontkoppeling	55
<i>De maanden na de breuk</i>	57
Break-up bootcamp	57
Wie was eerst?	59
8 inzichten die kunnen helpen	60
 <i>De scheiding: hoe gaan we dat regelen?</i>	69
Bij een huwelijk: echtscheiding met onderlinge toestemming (EOT)	69
Als je wettelijk of feitelijk samenwoont	77
Bij de bemiddelaar	77
 Deel 4 Gescheiden... met kinderen	81
<i>Waarom zoveel ouders worstelen</i>	83
Die mensen die hun verstand niet gebruiken	83
Het beest in ons	84
De best mogelijke ouders die we niet wilden zijn	87
‘Pas maar op, of ik vraag een fitftyfifty!’	89
Wat ben je van plan?	91
Op zoek naar handvatten: 8 tips	92
 <i>Ouderschap na de scheiding: hoe gaan we dat regelen?</i>	103
Bij de bemiddelaar	104
 Deel 5 Leven op een vulkaan, met een papieren parapluutje	107
<i>Hoe overleef je een vechtscheiding?</i>	109
Als het conflict versteent	109
‘Met die zot valt niet te praten’	111
Samen op de ladder	113
En toen stond er een combi voor de deur	116
7 strategieën om overeind te blijven	118

<i>Een scheiding met veel conflict: hoe gaan we dat regelen?</i>	127
Bij een huwelijk: echtscheiding door onherstelbare ontwrichting (E00)	127
Als je wettelijk samenwoont	134
Als je feitelijk samenwoont	135
Deel 6 Welkom terug in Hotel Romantiek	137
<i>Klaar voor een nieuw (samengesteld) gezin</i>	139
Stiefmoeders smeren boterhammen	139
Een nieuwe start, 5 extra gesprekken	140
Deel 7 Ook dat nog	149
<i>Wie doet wat? (En wat is wat?)</i>	151
Advocaat	151
Alimentatie	152
Bemiddelaar	153
Bezoekruimte	154
Co-ouderschap	155
Familierechtbank	156
Hoorrecht	156
Maatschappelijk onderzoek	157
Notaris	158
Ouderschapplan	159
<i>Waar kun je naartoe?</i>	161
Voor ouders	161
Voor kinderen en jongeren	167
Voor ouders en kinderen samen	169
Als je in Nederland woont	169
<i>Horen, zien en schrijven</i>	173

Vooraf

Auteurs zijn snuffelhonden. Ze graven een bot op hier en vinden een spoor ginder. Ze stellen wat vragen links en winnen extra informatie in rechts. Dit boek was er niet gekomen zonder het onderzoekswerk van vele anderen, en de essentiële input van vijf deskundigen.

Rika Ponnet (seksuoloog en relatietherapeut) en Claire Wiewauters (pedagoog en psychotherapeut) legden tijdens lange gesprekken de basis voor het psychosociale en emotionele luik. Ze boden inzicht in wat een scheiding met je doet, wat het betekent voor de kinderen en waarom er zoveel conflicten mee gepaard gaan.

Ann Van de Velde (advocaat-bemiddelaar) en Nathalie Borremans (advocaat), vennoten bij Mahla, en Maarten De Clercq (notaris) schreven het juridische luik. We moesten ze wat intomen: juristen houden zo enorm van nuance. We leggen er dus de nadruk op dat dit geen juridisch naslagwerk is, hooguit een eerste aanzet tot meer inzicht.

Inleiding: gelukkig gescheiden?

Wat is dat toch een ellendig proper woord: scheiden. We scheiden het afval. We scheiden het eiwit van de dooier. We scheiden het kaf van het koren. In niets verraadst het wat er overblijft na een relatiebreuk: die puinhoop. Een scheiding raast door je veilige nest en gooit het leven dat je kende overhoop. Je wordt overmand door pijn, twijfel, woede, wrok, schuldgevoelens en duizend angsten. Er is dat immense verdriet dat je bij momenten kan vloeren. Zelfs voor koppels die er samen voor kiezen om uit elkaar te gaan, is dat een ingrijpende ervaring. Seksuoloog Rika Ponnet noemt het een trauma dat littekens nalaat. 'Koppels gaan nooit lichtzinnig uit elkaar', zegt ze. 'En niemand wil dit een tweede keer meemaken.' Psychotherapeut Claire Wiewauters heeft het in dit boek over een worsteling, met die ex maar ook met jezelf. 'Hulpverleners hebben lang gedacht: als we er maar in slagen om volwassenen wat verstand aan te praten, om ze te leren hoe ze ouders kunnen blijven na de liefde, dan komt het wel goed. Zo eenvoudig is het niet.'

Renate Rubinstein beschreef het in 1973 plastischer in *Niets te verliezen en toch bang*, misschien wel een van de rauwste boeken die over een scheiding geschreven zijn: 'Kloten. Man weg. Koffers gepakt, verdwenen.' Zoveel later blijft die pijn herkenbaar. Liefdesverdriet glijdt nog altijd niet van ons af, en wellicht is dat niet eens slecht nieuws. Het betekent dat de liefde er nog toe doet, ook al is scheiden intussen heel gewoon geworden. In 2016 werden 44.725 huwelijken uitgesproken, en waren er 23.583 scheidingen. Op 1000 huwelijken eindigen er 426 met een echtscheiding. Het idee dat op ieder potje een dekseltje past, koesteren we nog weleens tijdens de speech op een huwelijksfeest, maar we weten ook dat er in de moderne keuken nogal gerommeld wordt in de kasten. Daarbovenop komen dan nog de breuken bij koppels die

samenwonen: hun kansen om uit elkaar te gaan zijn nog groter, maar ze zijn veel moeilijker terug te vinden in de statistieken. Dimitri Mortelmans, die daar onderzoek naar deed, heeft het weleens over 'de onzichtbare scheidingsgolf'.

Een coach op een wit paard

Het inzicht dat veel relaties tijdelijk zijn, heeft sinds de jaren zeventig ook langzaam maar zeker ons denken over scheidingen veranderd. Nee, we vinden het niet langer een schande en we denken ook niet langer dat kinderen per definitie in hun ongeluk worden gestort. Sterker nog, we hebben er zo op gehamerd dat het níét zo is, dat we stilaan een nieuw sprookje hebben gecreëerd: dat van de perfecte scheiding. Denk aan Gwyneth Paltrow die gezellig gaat brunchen met haar ex en haar nieuwe vriend, en daar een foto van post op Instagram (*#modernfamily*). Het scheelde niet veel of er kwam ook nog een scheidingscoach op een wit paard aan te pas.

Het dreigt ons alweer met een nieuw keurslijf op te zadelen: dat we het allemaal rationeel, in alle rust, zonder een woord te hoog of te laag moeten kunnen regelen. Bij een glas wijn op het terras, terwijl de kinderen verderop door het gazon buitelen. Het kan, maar voor de meeste ex-partners loopt het toch enigszins anders. Ze komen uiteindelijk wel weer op hun plooi, maar ze moeten eerst langs een parcours met meer blutsen en builen.

Sporen van die blutsen vind je terug in de cijfers. Ongeveer 15 tot 20 procent van de koppels die uit elkaar gaan, loopt vast in een conflict dat maar blijft duren, een zogenaamde vechtscheiding dus. Dat aantal is ook nauwelijks veranderd na verschillende wetswijzigingen, die scheidingen soepeler moesten doen verlopen. Zo werd in 2007 de schuldloze echtscheiding ingevoerd, waardoor je nu uiteengaat met onderlinge toestemming (EOT) of je relatie wordt ontbonden op basis

van onherstelbare ontwrichting (E00). Dat betekent dat partners kunnen scheiden zonder dat de rechter moet aanduiden wie schuldig is aan – bijvoorbeeld – overspel. De hoop was dat het aantal conflict-scheidingen daardoor zou afnemen, maar dat is dus niet gebeurd.

Goed genoeg scheiden

Hoe halen we het in ons hoofd om dit boek dan toch de titel *Gelukkig gescheiden* mee te geven? Dat komt door Johan Anthierens. Niemand kon zo mooi de ramen op tocht zetten als hij. Toen hij in 1976 opdook in de *Wies Andersen Show*, op de toenmalige BRT, stelde hij zich doodleuk voor als ‘gelukkig gescheiden’. Vlaanderen stond op stelten. Roken mocht toen nog op tv, maar suggereren dat een scheiding iets goeds was: nee, dat kon niet. Wat Johan Anthierens eigenlijk bedoelde, was nochtans heel onschuldig: dat een huwelijk geen voorwaarde was voor geluk en dat een scheiding ook niet hoefde te eindigen in dat moedeloze moddergooien. ‘Hij noemde zich gelukkig gescheiden omdat hij en mijn moeder zonder veel rancune uit elkaar zijn gegaan’, zei zijn dochter Eva in een interview in *De Standaard*. Op de tekst bij zijn overlijden, in 2000, stond trouwens ook dat hij ‘innig hertrouwd’ was met Elisabeth, de nieuwe vrouw in zijn leven. Nee, er was ook voor Johan Anthierens geen reden om cynisch te worden over het geluk in de liefde.

Precies daarover gaat dit boek: over het uitzicht op een nieuw geluk. Over de mogelijkheid om te scheiden, zonder dat je jarenlang gevangenzit in een conflict. We willen even het licht aanknippen op donkere momenten. Woede na de breuk is normaal. Een stuk of wat borden tegen de muur gooien, dat kan verschrikkelijk veel deugd doen. Maar op een dag moeten de keukenkasten weer veilig zijn. Tussen de perfecte scheiding en het eindeloze, vernietigende conflict ligt nog een wereld van kansen om op een goede manier uit elkaar te gaan: zonder feestslingers, maar met een compromis dat werkt voor alle betrokke-

nen. Zoals er een goed genoeg ouderschap bestaat, zo moet er ook een scheiding mogelijk zijn die gewoon *goed genoeg* is.

Eigenlijk komt het in essentie altijd op hetzelfde neer: een rustig, verhelderend gesprek. Misschien hadden we het dus zelfs bij één zinnetje kunnen houden: 'Probeer een beetje overeen te komen.' Maar nee, zo simpel is het nu ook weer niet, juist omdat een scheiding emotioneel zoveel teweegbrengt. Soms is praten niet meer mogelijk. Soms is dat zelfs niet meer wenselijk, omdat het conflict alleen maar heviger wordt.

Wetten en de verdeling van een keuken

Dit boek oordeelt uitdrukkelijk niet over mensen die in een vechtscheiding verzeild raken. Niemand zou ooit bij volle verstand jarenlang procederen over de verdeling van een keuken – en meer uitgeven aan advocaten dan die keuken ooit kan hebben gekost. Niemand neemt zich voor om op een zaterdagmiddag een kleuter uit een auto te sleuren. Maar het gebeurt. Wat we rationeel weten, ontglipt ons als we overmand worden door emoties.

Blijkbaar hebben we op dat moment ook meer nodig dan goede wetten, omdat de breuk te diep snijdt of het conflict al tijdens de relatie in alle hevigheid woedde. We besteden daarom veel aandacht aan de vraag waarom een scheiding zoveel pijn doet en hoe je ondanks alles overeind kunt blijven. Maar het is natuurlijk wel zinvol om ook de wetten te kennen. De juristen die aan het praktische luik van dit boek meeschreven, zijn het erover eens: door van bij het begin alles goed, duidelijk en fair te regelen, kun je heel wat latere ruzies voorkomen. 'Een vermeden procedure is vaak een gewonnen procedure', zeggen ze. Daarom geven we nogal wat juridische informatie mee, zonder al te diep in te gaan op de details. Dit is dus geen juridisch naslagwerk, hooguit een wegwijzer en een uitnodiging om je te informeren bij

professionals. We hebben het ook veel over bemiddeling, omdat we geloven dat conflicten minder snel escaleren als koppels tijdig hulp krijgen om goede afspraken met elkaar te maken.

Verder zullen we af en toe dingen herhalen. Dat is omdat we ervan uitgaan dat je dit boek misschien niet in één ruk uitleest, maar dat je af en toe het stuk bij je neemt dat je op dat moment het meest nodig hebt. Een beetje zoals een moestuinboek dus, waar je met de seizoenen mee leest.

Maar we beginnen bij de prille start: het moment waarop je trouwt of gaat samenwonen. Zelfs als alles nog rozengeur en maneschijn is, of misschien vooral dan, kan het immers geen kwaad om rekening te houden met een breuk. We weten het. Het is als zeggen: hier zijn de bloemen, de vaas gooi ik alvast stuk. En toch kunnen een paar stevige gesprekken in Hotel Romantiek een wereld van verschil maken.